

فاظمة
أو
الحماية والمحافطة
على
المأثر التاريخية

كثرت فان إستنحال

GEERT VAN ISTENDAEL

FATMA
of
DE
MONUMENTEN
ZORG

Ik, Fatma, zeventien en Marokkaans,
ben door de wolken naar dit land gevlogen.

Ik was nog klein, mijn oortjes deden pijn,
mijn vader liet me naar de groene diepte kijken
als ik mijn tranen droogde. Ogentroost,
zo noemde vader wat beneden was.

Ik slikte flink. Iets knapte in mijn buizen
en rode dozen naderden al suizend
en dikke, grijze minaretten suisden,
het nieuwe land dat op me wachtte suisde.

Vier jaar was ik. Ik ben nu zeventien.

En: “Wat is dat? O, wat is dat?” riep ik.
 Een kindervraag, bedenk, het land was nieuw.
 In dit land zouden ouders kinderen worden.
 Nooit worden ze de kinderen van dit land.
 “Dat is een lapje linnen,” zei mijn moeder,
 “het is zo blauw als staal, zo grijs als regen.”
 “Vrouw”, zei mijn vader, “zwijg, het is niet waar,
 daar ligt een scherfje van de grote zee,
 er zwemmen vissen in die jij zult bakken.
 Het nieuwe land dat op ons wacht is nat.”
 Al wat mijn vader zegt is altijd waar.
 Wat hij niet wist is dat dit land niet wachtte.

III

Een grote stad is duizend keren dakloos,
een grote stad is duizend keren thuis.

Een grote stad is onvoorspelbaarheid,
ze kent de weg, ze aarzelt, wil verdwalen,
ze houdt de pas in, haast zich verder, botst.

Een grote stad is duizend ritmesecties,
ze is een open wonde, ze is eelt.

Een grote stad is zeventuizend talen,
gehakkeld en verhakkeld en gekoppeld,
gelachen en geschreeuwd in barensnood,
een grote stad is moederschoot en schroot.

IV

Ga naar de grote stad en zoek de straten
waar vuilniszakken groeien op de stoep,
waar koriander uit de winkels puilt,
waar 's avonds onder neonlicht, kalkwit,
de mannen naar de zon telefoneren.

Een deur gaat open. Kinderen en vrouwen
bewegen in een luchtbel van vertrouwen,
een vreemde, warme luchtbel langs je heen.

Betreed hun huis. Bestijg de naakte trap.
Blijf klimmen tot vier hoog, tot bij de stilte.
Dit is de grens van vier vierkante meter:
mijn kamer, mijn kasteel, mijn kalifaat.

V

Hier is hij naar mij toegekomen 's nachts,
een oude man komt naar de jonge maagd.
Mijn vader weet het niet, mijn moeder niet,
mijn zeven sterke broers vermoeden niets.

Hij gaat geruisloos zitten op mijn bed,
een man in kleren niet van hier, en zegt:

“Mijn naam is Jan van Ruysbroeck, Meester van
den steenwercke van den torre van der stad raethuse.”

Een buitenlandse tongval. Ik ben bang
en toch niet bang. Ik sis hem toe: “Ga weg,
nog niemand heeft mijn rode roos geplukt,
ga weg, ik roep mijn zeven sterke broers.”

VI

Hij glimlachte, hij zei: “Ik ben al dood.”
“Raak mij niet aan spook, ik ben nog een maagd.”
“Wat kan een spook nou met een maagd utspoken?”

Hij tilde me mijn bed uit en hij sprong
dwars door het raam. Het glas ging niet kapot.
We dansten samen rond de schoorsteenpijpen,
ik, Fatma, met de oude Jan van Ruysbroeck,
hij zong me toe op rare melodieën:
“Ik breng je groot verlangen naar de stad,
jij kent de sprookjes van de stenen niet,
ik zing van oude stenen een nieuw lied.”

VII

“Vertel me, oude man, wat ik verlang.
Neem je me mee naar de Louizalaan
of naar de winkels van de Dansaertstraat
en naar de Grote Markt waar de Japanners
en dikke Duitsers zijn met camera’s?
Ik durf niet, oude man, het is zo donker,
mijn vader slaat me dood als hij jou ziet.
De lichte vrouwen fluiten in het duister,
nee, zo een ben ik niet. Ik blijf. Ga weg.”
“Ga mee in naam der kennis,” zong hij toen,
“ik ben de koning van de Grote Markt,
ik draag jou naar mijn koninklijke woning.”

VIII

“Ik ben een spook, geen sterveling kan mij doden.

Geen Belg zal roepen: “Marokkaanse teef!”

Geen Marokkaan zal roepen: “Vuile hoer!”

Want het is nacht voor hen, nacht zonder licht,

Van Ruysbroeck toont de dag alleen aan jou.”

Wij springen moeiteloos, twee zilveren hazen,

van Molenbeek naar Brussel het water over.

In alle winkels floepen lampen aan,

ik blijf voor alle winkelruiten staan.

De winkelruiten zijn verdampt. Ik aai, ik tast

en ik trek alles aan en alles past.

IX

“Betreed de heiligdommen van de stad,
strooi voor de goden peperduur papier
en wikkel je in al hun zaligheden.”

“Er is maar één God, ongelovige,
in heden, toekomst en verleden één,
Allah is groot.” “De markt is groter,
wij eren niet, wij produceren goden,
een god voor iedere dag, voor ieder uur,
opblaasbaar, licht verteerbaar, koelkastsmeerbaar,
en even grillig als de conjunctuur,
wij kopen en verkopen sexy goden
en wij verramsjen onrendabele geboden.”

X

“Bismillâhirahmanirrahim!” riep ik.
“O, Brussel, rood als vermiljoen,” zong hij
en vloog met mij tot op de torenspits,
het steenwerk dat zijn meesterschap bewees.
Ik zag de huizen. “Zwaan,” wees hij, “wolvijn,
en vos en gulden boom en gulden boot,
gekroonde dorelaar en pauw en ezel,
en vliegend hert, Berg Thabor, engel.”
Ik voelde stenen krullen in mijn haren,
op wenkbrauwen en wimpers streek ik bladgoud
en iedere ruit in ieder huis was spiegel,
een kleine Fatma stond in ieder raam.

XI

“Vertel me, Meester Jan, hoe oud is dit?

Nee, laat me raden eerst. Het is oeroud.

Mijn dode grootmoeder is niet zo oud,
de Grote Markt en het stadhuis zijn vast wel ...

ik durf het bijna niet te zeggen,
wel honderd jaar!” Ik kijk hem aan. Hij lacht,
de bouwmeester van het stadhuis lacht wijs.

“Precies, mijn lieve Fatma, honderd jaar.”

“Lig jij al zo lang in je koude graf?
De wormen in je buik, de spinnen in je haar?
Neem me niet kwalijk, het is kolderiek,
zelfs bij de spoken ben jij al antiek.”

XII

“Het is veel leuker dan jij denkt, mijn Fatma.

Vijf eeuwen zijn over mij heen gegaan,
ik stierf in veertienhonderd vijftachtig!”

Ik wankelde. Zijn misthand greep me vast
en trok me op de schubben van de draak
die op de toren ligt. “Vijfhonderd jaar!?”
Hij zong muziek die ze nooit eerder hoorde,
alsof hij vijftendertig stemmen had:

“Vijfhonderd jaar. En toch heb je gelijk,
de markt is eeuweling en nauwelijks meer.”
Zijn handen cirkelden tot in de sterrenhemel.

“Ik beitel, Fatma, tijden van weleer.”

XIII

Een witte wolkenliert siste voorbij,
het zwarte briesen van locomotieven
en na gestamp, geratel en gedokker,
een geur van zwavel en bezwete paarden.

Ik zie cilinderhoeden, hoepelrokken,
ik hoor geen auto's meer, ik hoor slechts stappen.

“Naar wat voor land heb je me nu gebracht?
Waar is mijn moeder? Meester, ik ben bang.”

“Dit, Fatma, is de negentiende eeuw,
stoomtractie, lichtdrukmalen, paraplu's.

Dit, Fatma, is de eeuw van de gotiek,
de deemstering van kerken in november.”

XIV

“Kijk naar het Broodhuis,” zegt nu Jan van Ruysbroeck.

Een zwerm termieten, kaken, malen, weg.

Een gat. Wat stof. Wat stond er in dat gat?

Die mannen met die voorschoten en snorren,
zijn dat mijn ooms niet die aan het metselen gaan?

Of vlogen djinns uit de woestijn tot hier?

De film wordt teruggedraaid. Ze bouwen op.

Een grijs paleis in filigrein verrijst
en onder zwarte doeken zie ik mannen
diep over houten driepikkels gebogen
om middeleeuwen te fotograferen.

XV

“En wie is dat, meneer Van Ruysbroeck, wie?

Die spillebeen daar met zijn zotte snor?
Wat is het gekst, zijn hondje of zijn baard?”

“Graag wat meer eerbied, jongedame. Buls
heeft deze markt gered. Wij volgen Buls.”

Een duizendpoot, een duif, een bergbeklimmer,

Hij wandelt langs de gevels naar omhoog.

De huizen van de Grote Markt zijn wit,

gepleisterd en gekalkt als Casablanca,

maar deze Bulsmeneer hakt erop los,

de brokken stucwerk vliegen om mijn oren,

van spanning knijp ik in de spokenhand.

XVI

Daar is de Grote Markt, bombast, bombarie,
de Grote Markt en menig sterk verhaal.
De Spaanse koning vloekt er op de amman,
Sint-Barbara omhelst Victor Hugo
en de wolvin zoogt Romulus en Remus.
Maar daar, wat is dat bij het Zwanenhuis?
Een man met woeste baard en woeste manen
staat op de drempel en maakt veel misbaar,
hij zwaait met groot gebaar een rode vlag.
“Karl Marx,” zegt Ruysbroeck, nog altijd dezelfde,
in dat café schreef hij: Een spook waart door Europa,
een groot verhaal met dodelijke kracht.

XVII

“Ik wil geen groot verhaal meer horen, Fatma,
vertel me liever duizend-en-één-nacht.”
“Dat wil ik graag,” zegt zij, “maar dan niet hier,
want al die postamenten en korbelen,
fioelen en akanten en atlanten,
wormt, bas, bint, juk, holm, wulf en gordingklos,
zijn sierlijker dan mijn versierd vertellen.”
“Waar haal ik nou die woordenschat vandaan?
Zou ik dat morgen allemaal nog weten?”
Ze duikt de toren af, ze draait in het rond
en zweeft naar andere woorden, andere stenen,
in het Begijnhof daalt ze naar de grond.

XVIII

Ze komen bij een kale, bleke muur,
een muur uit Afrika in deze stad.
Onder de bomen aan de overkant
staat een meneer, zijn haar zo grijs als as,
hij draagt een donkerblauwe, strakke jas
en witte kousen. Hij komt op hen af
en maakt een diepe buiging. “Maître,” zegt hij,
hij rolt zijn r in het Frans, “U kent mij niet,
ik tekende pas driehonderd jaar later.”
Maar Jan van Ruysbroeck glimlacht: “Kom, Partoes,
doe niet zo neoclassicistisch, man,
wij zijn gezellig spoken bij elkaar.”

IXX

“De pruikentijd is niet de middeleeuwen,
alleen de Rede mag de mens regeren.
Uw spitsen en ogieven waren prachtig,
verlokkelijk als de barbaarse vrouwen
van wie je in de reisverhalen leest,”
orakelde meneer Partoes. Plots zie ik
wat er zo vreemd is aan zijn korte krullen.
Ze zijn niet echt. Is hij soms kaal daaronder?
Het antwoord volgt onmiddellijk. De Meester
kaapt sneller dan ik het kan zien de pruik weg
en voedert haar aan een verlopen hond.
“Zo, cher Partoes, vergaat het je gebouwen!”

XX

Meneer Partoes grijpt naar zijn kale hoofd.
“Zo schitterend als de ratio is jouw schedel
en zo vervelend. Jouw volmaakte vlakken
vertellen geen verhalen, grote metselaar,
jouw muren geven les in algebra.”

Meneer Partoes huilt zijn exacte tranen,
in iedere traan een cijfer of een komma.
“Kom hier, Henri Partoes, laat me je troosten,
jij kon niet weten dat die trotse Belgen
een dol en hol verhaal zouden vertellen,
vol trapgevels en wambuizen en ridders,
om hun te smalle land te laten zwellen.”

XXI

Henri, Henri, waarom heet je niet Hendrick?

Natuurlijk met ck, dat lijkt ambachtelijk.

Jouw architraven zijn universeel,

ons nieuwe staatje vond zichzelf uniek
dankzij een gloriетijd die nooit gegloord had.

Geloof me, brave Hendrick, in mijn tijd,

toen de pastoors boeleerden in de stoven,

toen de leprozen ratelden van rotting,

toen ribbenkasten kraakten op het rad

toen stank massiever stond dan stadsomwalling,

in mijn bloedrode, felle, wrede tijdvak,

was heel die vaderlandsche kliek subiet bezwijmd.

XXII

Neem mijn stadhuis, mijn verticaal verlangen,
zijn hoge nissen waren allemaal leeg.
Daar hebben ze hun beelden in gezet,
hun poppen die geschiedenis vertoonden
en tonend de geschiedenis vervalsten.
Zo hebben ze mijn meesterwerk verbeterd.
Je hebt altijd estheten en modernen,
de enen willen poen, de anderen kunst.
Op Brussels Grote Markt won de estheet,
hij stond bij kruideniers niet in de gunst,
ze zagen hun aanbeden geld verdwijnen,
ze denken nooit aan langere termijnen.

XXIII

De grote klaarte van de middeleeuwen
heeft duistere romantici verblind.

Het grote stampen dat vooruitgang heet
heeft menig scherp positivist verdoofd.

De realist, bij wisselend getij,
denkt nog aan eb wanneer de vloed al opkomt,
wie bijziend is neemt eigen navel waar,
de verre zon is nog in waas gehuld.

Geen sluwe handelaar, geen schone geest
zag de toeristen over honderd jaar.

Voor Buls is schoonheid steeds genoeg geweest,
in brons viert hij nu alle dagen feest.

XIV

“Gelukkig zijn de huizen om hem heen,
die mooie, oude huizen ook gered,”
zegt Fatma en ze kijkt trouwhartig
bewonderend naar Meester Ruysbroeck op.

“En op de Heizel bij de Kinopolis,
dat plein, dat is pas middeleeuwen,” juicht ze.
Henri Partoes en Meester Jan van Ruysbroeck,
ze spreiden beide oude vingers uit
en strelen met een zacht, antiek gebaar
de zwarte haren weg uit Fatma’s ogen.
En plots ziet zij hoe vals een steen kan zijn
en huilt en huilt. Arm Brussel, Fatma huilt.

XV

De duistere meester, de verlichte meester,
de koele architect, de warme bouwer,
proberen tevergeefs Fatma te troosten.
Haar tranen stromen samen tot een beek,
de beek wordt een rivier, een nieuwe Zenne,
en even brak als het vermoorde water,
maar kwade damp en drab en viezigheden
zijn nergens te bespeuren, wel integendeel,
het ogenvocht van Fatma is zo helder
als alle spiegels van Haroen Al Rasjid,
is helderder dan zijn beroemde wijsheid,
de brekingsindex is gelijk aan 1.

XXVI

Uit Fatma's tranen stijgen vele geuren,
gekneusde dadels, munt, oranjebloesem,
 kurkuma, koriander en konfijt,
 kaneel, komijn en noordelijke kalmoes,
en Fatma schreit, schreit om de grote leugen,
 de valse tronies van de nieuwe gevels
die pronken met de sprookjes van de oude,
ze snikt voor huizen die zij nooit zal zien,
het Godshuis van Meneer Henri Partoes,
 zijn hospitaal en zijn vermoorde plein,
ze voelt de slagen van de slopershamer,
de kleine Fatma treurt om onze stenen.

XXVII

Hààr stenen! Woont ze soms niet in Brussel?
Nog lang? Het water staat haar tot de lippen,
haar droefenis blijft vloeien door de straten.
Meester Van Ruysbroeck breidt zijn armen uit
en kijk, een kleine praam komt aangedobberd.

Hij slingert Fatma en zichzelf aan boord
en puntert voort. Meneer Partoes zweeft weg,
de Opperbouwmeester heeft hem gewenkt.

Nu Fatma heel de stad weerspiegeld ziet
in haar kristallen water van verdriet,
droogt ze haar ogen, snuit haar neus en lacht.
De Meester stuurt het bootje door de nacht.

XXVIII

Ze komen op het grauwe Sint-Michielsplein,
door Fatma's tranen is het nu een vijver.
Kijk dat eens! Op de daken groeien bomen
en door de venstergaten schijnt de maan,
de muren zuchten, zakken scheef en scheuren.
“Doe toch iets, Meester!” roept wanhopig Fatma,
“straks storten die paleizen zomaar in!”
De Meester antwoordt niet. Het antwoord is
geplens, gebrul, geplas, gekraai, gespetter,
een rode haan vecht met een zwarte leeuw,
ze worstelen in het ondiepe water.
“Hou op! Herstel en bouw!” klinkt Fatma's schreeuw.

XXXIX

Wie schaatst daar over water als op ijs?

“Alweer een pruikenkop,” merkt Fatma op,
“maar deze heeft meer krullen en meer poeder,
kortom, meer zwier.” “Den Heere Controleur,”
stelt hij zichzelf voor, “Claude Fisco, ingénieur.

Mag ik u noden tot het menuet?”

“Is dat een buikdans? Nee, dat kan ik niet,”
zegt Fatma heel timide. Maar ritmiek
die haar gedistingeerd lijkt wipt omhoog,
op de frontons staan vedelaars en blazers,
gehuld in rood fluweel, Haydns muziek
voor het Concert de la Loge Olympique.

XXX

MENUET

Fatma en Fisco, ze dansen de driekwartsmaat,
hoog in de lucht boven splinters van dakspanten,
ver in de diepte ziet Fatma de vijver, hij
spiegelt het plein niet, hij tovert iets schitterends,
slagroom, meringue, banketbakkersmutsen en
chûtes, bucrania, guttae, rotondi,
klauwstukken, rusticae, stafwerk en schijnvoegen,
smetteloos, lelieblank pralen de woningen
onder het water. Grofstoffelijk, slodderig,
zakken de werkelijke woonsten ineen.
Eindelijk prijkt weer het plein elegant,
eindelijk is er weer plaats voor verstand.

XXXI

De ingenieur zwiert met machinekracht
zijn partner door de maanbeschenen nacht.
Ze vliegt wanordelijk, haar benen trappelend,
haar armen wapperend, maar maakt een zachte landing.
Van schrik heeft ze de hik. “Waar ben ik nu?
Die bloemen, zwepen, hik, en mozaïeken
heb ik nog nooit gezien. Wat luxueus!
Waar is de Meester, hik? Ik ben verdwaald.
Hoe kom ik thuis? O, Fatma, wat een, hik,
ellende. Wat is dat? Een enge man!”
Verlamd ziet Fatma hoe zijn arm zich strekt,
wel zeven meter. “Dag,” zegt Jan van Ruysbroeck.

XXXII

“Ik hoop dat je je niet bezeerd hebt, Fatma.

Ach, onzin. Jij hebt deze hele nacht
de superieure status van de geesten.

Vooruit, sta op, we hebben nog wat uren
voor zonsopgang. De nieuwe kunst breekt aan,
de nieuwe stad baant zich een weg. We gaan.”

Een sjees rijdt voor, getrokken door een schimmel,
de bak is zwart gelakt met gele bies,
aristocratisch. “Wat een wijze kar!”

roept Fatma. Sjees, nee, dat woord kent ze niet.

Ze rijden weg onder kastanjabomen
die van benzinedampen staan te dromen.

XXXIII

“Hort, Horta,” roept Van Ruysbroeck de koetsier toe,
“laat ons je niet geringe kunsten zien.”

Hij stuurt het paard recht op een gevel af,
Fatma wordt bleek van angst, verliest haar hik,
ze rijden dwars door muren, dwars door deuren,
niets gaat kapot, geen splinter, geen brok kalk,
en de geheime schatkamers vertonen
al wat vitrages met pudeur verbergen:
in kleurig glas de akkerwinde,
de pauwen en de nimfen en de zon,
beginselvastheid van geboend parket,
het kronkelen van klinken en plafond.

XXXIV

Maar wat is dat? Wie kraakt dat spanjolet?
Wie breekt die deur uit, gooit dat raam aan barrels?
Belg, Turk, Europeaan en Marokkaan
beginnen de intieme schoonheid stuk te slaan,
Laag moet de zoldering en breed het venster,
een leger pvc-ramen rukt aan
en gaat ontsierend in de gevels staan.
Elk huis hangt stikkend aan een nylonkoord,
Horta vermagert, krijgt een vale kop,
zijn dappere paard raakt niet meer in galop,
de wielen van het koetsje trekken krom,
nog even rijdt het voort, dan valt het om.

XXXV

“Vlucht, kindje, vlucht,” hoort Fatma in de lucht.
Van Ruysbroecks schim rekt uit boven haar hoofd,
vernevelt en verdwijnt. Ze is alleen.

Als gek rent ze door straten, loopt verloren,
durft niet te roepen, dat lokt maar slecht volk,
ze kent geen huis, geen stoep, geen metro-ingang,
dit is de rijke stad waar ze niet thuis is.

Een brede avenue gaat voor haar open,
daar heb je de kastanjabomen weer,
acht rijen dik. Een tram komt aangereden,
en stopt. Model nog ouder dan het Broodhuis.
Eén man stapt uit. Hij heeft een witte baard.

XXXVI

Fatma herkent hem van de les geschiedenis,
zijn naam is Leopold, ooit was hij koning.
Wat niet op school verteld wordt, weet ze niet:
de groene jubel van fluwelen parken,
het vorstelijk gebaar van zijn boulevards,
zijn hermelijn dat heel de stad nu toedekt,
hoezeer ook aangevreten door de mot.
Ze ziet een nachtelijke wandelaar
en weet niet wat hij was: genie en zot,
de negermoordenaar, de rokkenjager.
Ze denkt, wat doet die koning hier zo laat?
Staat zijn satijnen bed soms hier op straat?

XXXVII

Waar hij zijn schreden richt, ontspruiten bomen,
zijn ebbenhouten stok trekt ruime banen
voor crinoline, redingote en kiel.
Licht hij zijn hoed, verrijst er een gebouw,
conservatorium, museum, serre.
Tot in Oostende kan het meisje kijken,
tot in De Haan aan zee, zelfs tot in Spa,
van Antwerpen tot Luik staan ze te prijken,
stations en kerken, postkantoren, dammen,
heel België gaat op in stenen vlammen.
Het vuurwerk is het fraaist in Brussel zelf,
dit is een toverland, Fatma een elf.

XXXVIII

Maar sprookjes duren niet. Een groot gedruis
een rommelen, een snorken wordt vernomen,
de bomen kapseizen, het wegdek scheurt,
uit gaten doemen auto's op, beton
besmeurt de stad. Natuur wijkt voor vooruitgang.
De vorst kijkt om. Daar ziet hij Fatma staan.
In zijn gedoofde ogen vonkt begeerte,
hij ziet niet op of om, hij ziet slechts haar,
hij rent, een stier, zijn eigen lanen over.
Een Volkswagen stort zich op hem, hij valt,
hij bloedt, hij kraakt, hij sterft, de auto's rijden,
de koning wordt verplet door nieuwe tijden.

XXXIX

Fatma heeft het gezien, heeft het gehoord,
zijn bronstkreten, zijn geilheid. En de moord.
Afgrijzen had haar aan de grond genageld
en angst, angst voor de dolle soeverein.
Zijn lanen zijn vernield, zijn geest is dood.
Nu kan ze vluchten. Fatma voelt zich groot.
Dus kan ze niet meer vliegen. Ze moet lopen,
het sprookje is uit, maar zij is niet gelukkig.
Gedachten dwarrelen door haar heen als sneeuw bij stormwind,
ze dwaalt langs krot, kapot bedrijf, door braakland,
en dwalend komt ze bij het grijze water
dat ze vanuit een vliegtuig zag als kind.

XL

GHAZEL

Een molenrad, vier bomen, vogels voor dit meisje,
de visser op de oever kijkt niet naar dit meisje.
Is dit nog stad? Ja, dit is stad, maar niet voor lang
als wij niet vol vertrouwen vragen aan dit meisje
red wat te redden valt, een kromme straat, een huis
bevallig van geduld en ambacht. Als dit meisje
het niet zal doen, doet niemand het. “En ik? En ik?”
roept Hemelsoet, roept Eggericx. Je luistert, meisje,
denkt aan het woord van Ruysbroeck, Fisco en Partoes,
denkt aan de grote, wrede vorst. De nieuwe tijd
zal broos zijn, Mozartiaans als dagdromen van meisjes,
of niet zijn, Fatma. Ga en zorg. Elk monument een meisje.

*Deze publicatie is het resultaat van een kunstopdracht
aan Geert Van Istendael
voor het kabinet van Vlaams minister van Binnenlandse
Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken,
Paul Van Grembergen.*

D/2003/3241/354

Auteur

GEERT VAN ISTENDAEL

Eindredactie

ELLEN MOSTMANS

Ontwerp

LUC DERYCKE

Druk

CULTURA, Wetteren

Uitgever

TEAM VLAAMS BOUWMEESTER

Kunstcel

Koning Albert II – laan 20 / bus 9, 1000 Brussel

T: +32-2-553 74 00, F: +32-2-553 75 00

e-mail: bouwmeester@vlaanderen.be

Met dank aan

MARIEME SAIGOU, FATIMA EL OUAZZANI